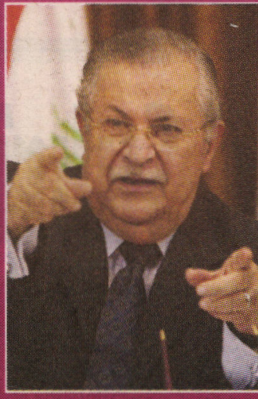

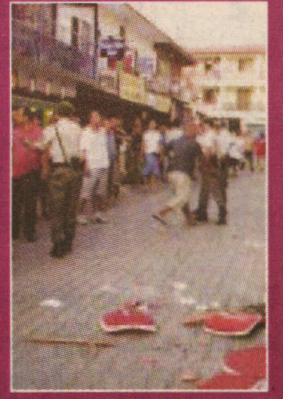
Weşeya Celal Talabanî senîno?

Celal Talabanî çend hewte verî semedê qirîza dilî nêweş kewtbi. Pey ra berdîbîy Almanyaya de derman kerdê. Goreya rojnameya Fransîz Le Figaro Celal Talabanî kewto cuyayîşeke ze nebatan. Ema rayîrbereya Iraqî ard ziwan ke zûr o. Talabanî weş o û daha zî do weş bibo.

Sîyasetaya xetimyaye...

Sîyasetaya tirkan verîrayo ke eynî tas û eynî hemam o. Ney semedî ra zî şarên tirk hertim weşyan û perîşan êy û bermenê. Çimkî dijî sîyasetaya gunîmijan şarê tirk mûsayê ke bêveng bimanê. No hal zî rewşa Tirkîyayî roj bi roj keno tenganey miyan... RÛPEL - 5

Welat VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welatî ya, belaş a. 7-01-2013 Hewtane HÛMARE: 35 E-mail: welatverroj@gmail.com

Bi Ocalanî de peyvînayîş bi

Bi serekê PKKî Abdullah Ocalanî de pey 526 rojan pêvînayîş bi. Pêvînayîşî de hevserokê KCDî Ahmet Turk û wekîla BDPî Ayla Akat pêk ard. Encama pêvînayîşî ra Tirkî vat rojên verê ma de bi daxûyaneyeke bidê.

Rojawan û Basûr

Dilê Kurdistanî ra di perçeyê. Ema sîyasetaya gemarin ewro sînora kerdo înan miyan. Kurdî têkoşîn danê ke sînorî wedarê, bezîrganey geş bikerê

WA SÎNOR WEDARO

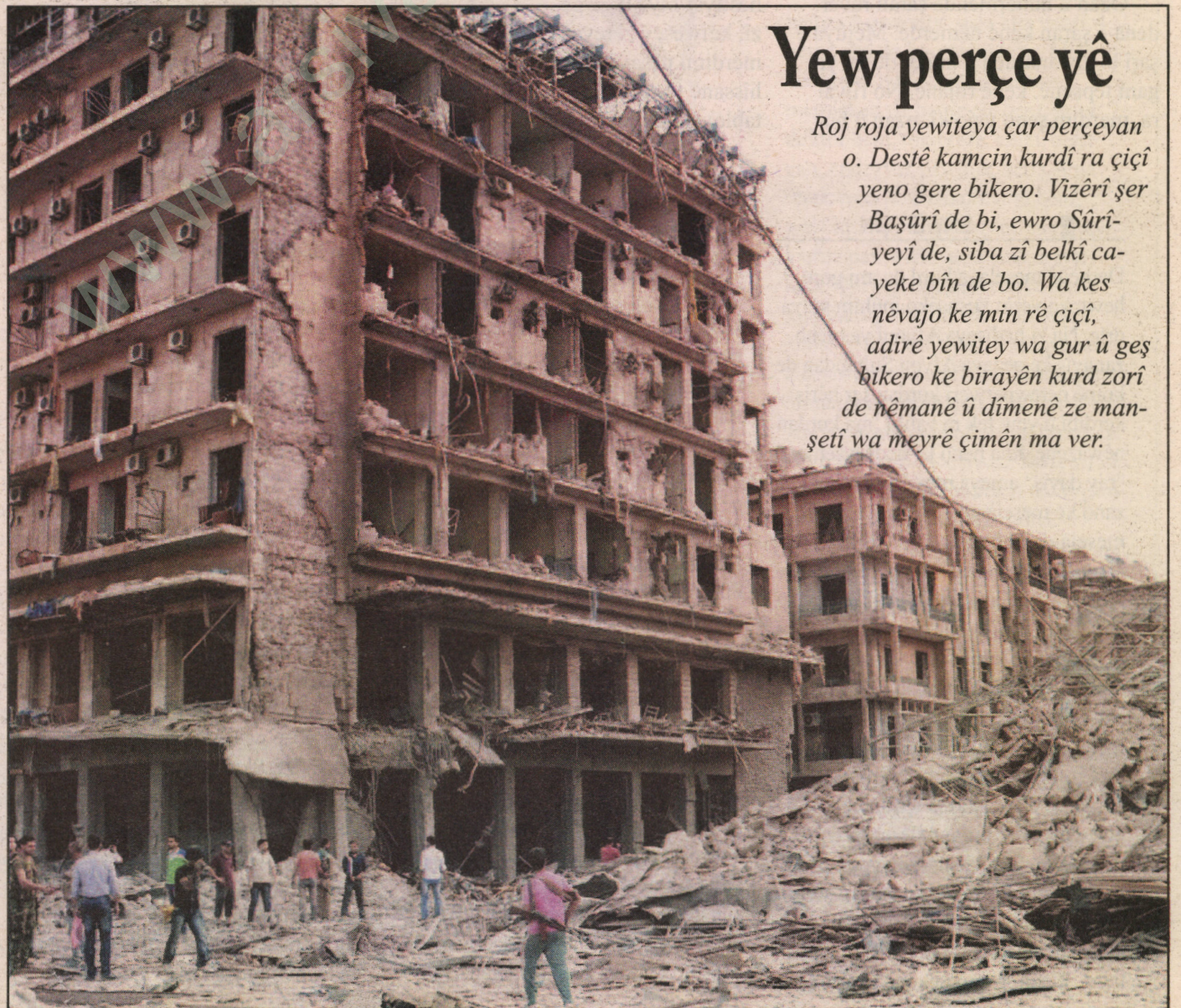
Dinyayî de heme kurdîy bîyê yew perçe û wazenê Basûr û Rojawanî miyan de semedê sîyasetên gemarine bişiknê û sînorê ke bi têlê resayê yê telî wazenê wedarê û yewiteya kurdan hertim yew perçe bikerê...

HÎVASOR ALARM DA

Hîvasor a Kurdistanî semedê alîkarey bidê Rojawanê Kurdistanî veng da heme kurdan ke çi destê înan ra yeno wa bikerê û bieşrawê. Semedê Ewropayî humara hesabên bankeyan da û waştî ke kurdên bîni zî alîkar bibêy...

REWŞ XEDAR BENO

Goreya daneyên ke yenê, her ke şîno rewşa kurdên Sûriyê xirab beno. Veyşaney, nêweşey û şer daha zî geş beno. Desteya Berz ya Kurdan veng heme kurdan da ke wa alîkarî bikerê û berê sînorî abikerê... RÛPEL - 5

Yew perçe yê

Roj roja yewiteya çar perçeyan o. Destê kamcin kurdî ra çiçî yeno gere bikero. Vizêrî şer Basûrî de bi, ewro Sûriyeyî de, siba zî belkî cayeke bîn de bo. Wa kes nêvajo ke min rê çiçî, adirê yewitey wa gur û geş bikero ke birayên kurd zorî de nêmanê û dîmenê ze manşetî wa meyrê çimên ma ver.

Mamosteyê edebiyata fekî Sukrî Îzol (1935-2000)

Warê dê Qirwarî de her kesî kirmacnkî/zazakî qisey kerdê. Kurmancî nêzanay. Pilaqê Şukrî Îzolî bi kilama 'Bekiro' û 'Evdirrehîmî' ma bibîy serwextê kurmancî. Bi raştey zî kilama Bekiro û Evdirrehîmî tesîreke dayê

SÎNAN SUTPAK

5'ê Kanûna 2012'î de rojnameya Azadîya Welatî de, bi nameyê Bilal Guldemî ya, bi sername dê 'Vengvaj Şukrî Îzol ango cuyêna kî seweta huner dê kurdî terxan kerdê' xeberê weşênaye bi.

Verê na xebere bi ray da mektûbâ laj doman dê ozan o nêmerde Sukrî Îzolî, Haşîm Îzol. O ke dawa 'KCKî' ra hepîsxana Kalkandere de maneno û pey hesyabi kî, gamê/heykelê ozandê Sêwregî, Şukrî Îzolî Sêwreg / Girêsor de denîşneyayo.

Raştey ser aşinawitê, na xebere semedê zerîweşey a. na helweste ozan û hunermendan dê xo rê wayîr vejyayen a.

Ozan û hunermendê şaran ravêrdena ê şaran kenê nêmerde. Mejûya ê şarî bi zîwanardên û huner dê xo ya ganî tepşênê, kenê rojane. No rîwal ra, merdim şeno vajo kî, ozan û hu-

nermendandê xo rê roşnîr û berhemkarên dê xo rê wayîr vejyayene mejû da xo rê wayîr vejyayen a.

Kê kî game/heykelê ozan dê erjîyayî Sukrî Îzolî Girêsor de ronayo, destê ey ternî, keyeyê ey awan bo. Helwestên da rûmetine ya.

Domanên da ma de, qirwarî devakûr de Girêsoî de tenîy Radyo û 'pî-qapî' estîbî. Plakan ra ma vengê Şukrî Îzolî, Eyşe Şan, Cemîl Horoyî... aşinawitê. Vengê ozan dê Girêsoî Şukrî Îzolî bi kilama 'Bekiro' ma ey şinasnabi.

Warê dê Qirwarî de her kesî kirmacnkî/zazakî qisey kerdê. Kurmancî nêzanay. Pilaqê Şukrî Îzolî bi kilama 'Bekiro' û 'Evdirrehîmî' ma bibîy serwextê kurmancî. Bi raştey zî kilama Bekiro û Evdirrehîmî ma sero tesîreke zaf zaf veradayê.

Bi goşdarîkerdişê kilamên Şukrî Îzolî merdim, bi vengê ey mest biyênê. Ge ge merdim tengîyayê. Ge ge hestîyar biyê û ge ge zî, kêfweşey zereya merdimî pêşayê. Nê hîssanê tewr tewiran tabloyên dê Şukrî Îzolî

merdimî mest kerdê.

Îzolî kilamê de xo de timûtim raşteya ke şarê ma miyan de, aloziyên de cemaatî ra peyda biyê ardê zîwan. Bi zîwanên da sade şenik û asane, goreyê xozayî da cu da şarê de ma. Projina şarî ra dayê projina hunermendeya xo û dayê şarî û mûndênê. Mûndên da kilaman dê Şukrî Îzolî de afsûnen estîbî. Afsûnê edebiyatê de fekî xefnayê.

Edebîyatê fekî de raybazê tewr mi-hîmê ezber kerdênê.

Kelmamên Şukrî Îzolî hetê her kesî ra ameynê ezberkerdiş. Kilamên ci de her tewrdê cemaatî ra merdimî portreyê xo dîyê. No rîwal her

kesî zerî ra goşe xo de bica kerdê û goşdarîna ey kerdênê.

Fina verênê mi, ozan Şukrî Îzol warê Bûcaxî de dewa Gole ya girêdayê Feqî da Sewregî de dîbî. Ozano ke ez bi kilamanê ey bibîya pîl, min kişta ronîşte bî. Sazê ci virarê ci de bî. Ge ge kilam vatê, ge ge zî saza ey vindertê û ey vatê. Pey mesele û çîrokî vatênê. Her vatêne ci de tamên afsûnî estîbî. Her meseleyên da ci zeydê nasîhatê mezgê min de cayê xo girewtê.

Îzol kilamê xo de meseleya xo bi kurmancî vatê. La qisekerdişê ey bi kurmancî bî. Îzol apêdayen (danehev) de, realîteya Girêsoî xurt kerdê. Ey şahî û veyveyan de alaqaqe zaf vînay û danyîş û girotişên xo de hîrê zîwanan xefnayê. Bi kirmackî yanê zazakî, kurmancî û bi tirkî deyîranê xo vatê. Bi ney muna-sebetî zî ceaata Girêsoî de cayê xo hîra weş û war viraştî. No rîwal ra, warê Sewregî de, kotî de şahî û veyvey bibîyay û Şukrî Îzol çînebîyay o veyve weş nehêsiyayê.

Ozan û hunermend Şukrî Îzol bi na kesayeta xo ra, her merdimê Girêsoî zereyê qoncêke xo de ca da bi ey. 7 ra bigê heta 70 serrey bi kilamên ey biyê heskerdoxeke gird û goşdarî dayê û goreya xo tabloyeke xo viraştê. Rihê ey şad bo. *'Zindana Elbîstanî'*

ENWER ŞÎN

Derheqê meselaya kurd de, mi gore, hewteyo verîn xususêko mûhim vejya orte. Na zî hedîseya Afyonî ya. yeno zanayîş ke qezaya Afyon Sultandag de komê netewperwerî kurdan ser hêriş kerdîbî û yew fek ra vatîbî 'ma kurdan nêwazenê' îdia beno ke hedîse semedê "ray dayîş" ameya meydan. La her kes zano ke mesela no qeyde nîya. Bîne mesela de nefretêko bi sistem est o. Minaqêşe de wendekarê Unversîteya Antalya Akdenîz Orhan Şahîn (18) zî heyatê xo vîni kerdîbî.

Hêrişî ke kurdan ser virazîyenê newe nîyê. Bursa, Stenbol, Balikesîr û zaf cayan de kurdî ke mintîqa ra semedê neheqîya dewlete û bêgureyî şîyê rojawan her tim hetê tirkê netewperwer û ûlkucîyan ra tehrîq benê. La netewperwerê tirkan bilesebep wina nêkenê. En sere de hikûmet otmosfer hedre keno. Wexto ke sewîyeyê şerî zêde beno merdim ewneno BDP ra hetê netewperweran ra hêrişî organîze benê. Eke o zî qîm nêkerd, na rey şarê

'Ma şima nêwazenê' newe nîya

kurd rê hêrişî organîze benê. Serekwezîr Erdogan ge BDP hedef mojneno ra, ge zî pê ifîrîya 'zerduştîye' ra zemînê hêrişan hedre keno. Dewlete en zêde kurd û elewîyan ser kampanyaya lîncê erzena dewre. Wexto ke hikûmet pê tay polîtîkayan nêreseno amacê xo, na rey stratejiya netewperwerîye erzeno dewre. Gelo startê ê kampanyayê lîncan kam dano.? Tîya de çiyêko balkêş no yo ke, ê ke kurdan ra hêriş kenê, yew fek ra vanê 'ma kurdan nêwazenê' yew anket de zî vejîyabî orte ke, se ra heştay tirkê rojawan anket de vatîbî 'ma cîrano kurd nêwazenê' gelo no senî yew îş o? Tîya de psîkolojîya serdestan vejyena orte. Şarê serdestî ê bindestan xo ra cêr vînenê. Hele eger o serdest tirk bo na psîkolojî hîna xidar bena. Hetta nika vatênê 'bê tirkan dostê tirkan çîn yo. Dorverê ma hemme dişmenê.' Wexto ke merdim ewneno polîtîkaya tirkan a teberî ra,

no wazîyet hîna baş fam keno. Çimkî tirkan hetta nika xo pê dişmenan wey kerdê. Kişta bîn ra, merdim ewneno şarê kurd ra tem eksî yew wazîyet est o. Hetta nika, kurdan çewî ra zilim nêkerdo û heqê çewî gesp nêkerdo. Ne çim visto erdê çewî, ne zî heqê çewî werdo. Belkî naye ra yo ke hetta nika kurdî na zehmetîye ancenê!

Esas de, mezgê şarê tirk mekteban yeno şutene. Mekteban de pê dersanê xeletan mezgê înan dekenî. Xora mekteban de sistemêko milîtarîst est o. Her wendekar sey leşkerêk pîl beno. Bîlesebeb nêvanê 'her tirk leşker yeno Dînya' Pê fikrê yew millet yew dewlete û yew welate mezgê înan derbeyêko pîl weno. Heta nika pê nê sistemî cematê tirkan ardê heta tîya. Gelo heta nika çi bedelya? Hema zî qismêk tirkî şarê kurd û sewbîna kiştan xo ra cêr vînenê û înan nêwazenê. Gelo, merdim eşkeno vajo no tena

eybê înan o. Ney. Qey ney? Ez wina vajî no wina yew sistemê ke yew tut (gede) ra yew qetîl vejeno.

Yanî merdim ke newe dayîka xo ra beno bêguna yo, mehsûm o, la wexto ke miyanê nê sistemî de pîl beno lêşin (qîlêrin) beno. Pê fikrê yew tîp merdim hîni dorûverê xo ra, nefret keno. Wexto ke Rûsan serra 1917 de dewrim viraşt cayêko mûhim de xeta kerd. Hereketo ke serekîtiya ey Lenîn kerdêne, sistem girot xo dest. Sosyalizm ronîyabi. Nameyê ey estbi la, şarê rûs giranî dewij bî. Zafê înan ploleter nêbî. Ê zî dima ra bi zore waştê sinifa ploleterî ronî. Welhasil pêynîya yew qalib, yew tîp merdim pûç vejya.

Tirkîya de zî Kemalîstî no qeyde kerdî. Tirkîya de vere cû waştênê neslo kemalîst bîyarê meydan. Nika zî AKP ha neslo dîndar dima ya. Dewrê înan zî, ha qedîyeno. Hele ma biewne neslo hîreyîn senîn o.

Yên ke vatê 'Sifte rayhevalê min'

Yew lejker zî gulê eştên min. Leşkeran hem gule eştênê hem zî pê işildaga xo verî ma kerdê roşnî. Verî min bi roşnî min zî çekeyê xo dîy. Demake min çeka xo dî, min hîs kerd ke, ma na perodayîşî qezenç kenî...

MÎLÎTAN DÊRSİM

Gerîla de macera zaf zafêy. Çimkî gerîlayan heme çîy ra xo kerdî razber (soyût). Heme cuyayîşê gerîlayan se filmî ray ray mîyanê yew rojî de zaf çîy musenî û zaf çîy zî vînenî. Gerîla de cuyayîşê se seruvanî ra yo gerîla de hev-altî zaf muhîm a. Çimkî ûca de bê hevalanê to yewna kes çîno.

Tarîxa 2005 de koyanê Dêrsimî de ma çi dîy û ma çi nedî. Ma nêşkeyen yew ca de zaf bivindertay. Çimkî cayê ma de talûke zaf o. Semedê ey zî ma cayê xo tim bedilnayê. Çimkî cayê ma de dişman zaf zed bi. Mîyanê ambazanî ma de birîndar zî biye ma nêşkeyê ke zêd cayê xo zî bi lez û zaf bibedelnaynê.

Gerîla de, heme ambazîyî piya hereket kenî. Yew roj yew grûba ambazan vejîya. Dima ra yewna grûp vejîya keşîf kerdênê. Çimkî ma piya hereket kenî ema piya neşînê cayeke. Çimkî dijmin nezdiya ma de yo. Gruba ke veroci şîyê, dijmin ferq nêkerdê. Gruba 2'yine dijmin feq kerdê. Çimkî dijmin ma diyênê û ma teqîp kerdênê. Ema hema nekewtî hereket. Ma ûca ra şît 45 deqîqa geyrayê. Rayîra ma de yew qereqola veng bî. Û nameyê ey qereqol zî Renguleyî bi.

Îdarekerî grûba ma zî, ma mîyan de bîy. Ma de çend ambazê ma birîndar zî estbîy. Îdareker amey verî ma û pers kerdî. Rewşa birîndaran senî no. Ma ra vatê ke baş bihewnê ambazan. Çimkî birîndar bîy. Îdarekerî ambazanê ma yê birîndar berdênê dermanbikerê. Ema dijmin dorverî ma giroto. Ma zî ortêyî de mendîbîy. Mesafeya ma û dijmin zaf nezdiyê yewbînî bi. Ma zî bi 5 kesan tenê perodayîş da dest pêkerdîş.

Yew qatirê ma zî birîndar bi. Ewil o şî. Ema ma yew ambazê ma yê birîndar zî da ser qatirî û qatir zî cayê perodayîşî ra neşî, cayê sakînî ra şî. Ambazê ma berd. Min feq kerd. Heywanî zaf hîsker-dêç. Dijmin teqnayîş eştên ma ser. Tam gina yew qatirî. Gina erdî û dima ra qatir gina mi û çeka min vînî bi.

Lejkeran zî veng dayênê ma. vatênê ke teslîm bibêy. Ez çeka xo geyrayê. Yew lejker zî gulê eştên min.

Leşkeran hem gule eştênê hem zî pê işildaga xo verî ma kerdê roşnî. Verî min bi roşnî min zî çekeyê xo dîy. Demake min çeka xo dî, min hîs kerd ke, ma na perodayîşî qezenç kenî. Min bawerîya xo daha zêd ard.

Cayê ke ma pêrodayîş kerdê, min ûca baş şinasneyê. Ez şîya hetê bîn. Yew kes veng da min. Min sifteyîn va lejker o. Dima ra veng baş ame min ke o veng, vengê cenîyê bi.

Ez hedî hedî şîya verî ey kesan. Min dî ke heme ambazê mayê û ameyê ûca. Ema 4 ambazê ma biyê birîndar. Min ambazanê xo derman kerd. Ema gereke ma ey heremî ra bivejîyaynê. Çimkî dijmin zaf nezdiyê ma bi.

Eger dijmin cayê ma bizano se, daha zaf lejker do bîyamaynê ûca û perodayîş do daha zêd dewam bikerday. Saet 9:30 de perodayîş dest pê kerd. Ema min ferq kerd ke ambazê ma Ronahî verî ma de nîyo.

Ma yew qirar giroto. Ma va ke ma şîne ambazê xo geyrenê. Eger dijmin ambazê ma giroto se, benê îşkence kenî. Çimkî însafa dijmin çîno. Eger Ronahî berdê se hem zilm kenî û hem zî îşkence kenî. Dijmin zatî îşkence ra zefk geno. Ambaze ma Ronahî zaten birîndar bi, rewşa ey zî zaf xirabe bi. Semedê ey zî, ma qirarê xo da û ma va ke ma şîne ambazê xo anî.

Ambaz Ronahî ser qatirî deyo û ey qatir zî min tepîştênê. Ma sifteyîn senî ferq nêkerd, ma ambazî heme şoq bîy.

Çimkî karê ma zaf giran bi. Tena ez û 2 ambazî ma mendî. 2 ambazê min zî comerdî ey bîn heme biye birîndar.

Ma û ey grûbên bînî zî yew bînan ra dîr kewtê. Mîyanê daran ra yew veng ame. Û veng zî aîdê ambaz Ronahî bi. Ma ambazê xo dîy. Zaf bîy keyfweş. Ema rewşa ambazê ma zaf bîbi giran. Ma ambazê xo dîy moralê ma zî bîy weş. Ema ambazê mayên bîn zî, birîndar bîy û barê ma zî daha zaf giran bibi.

Dorverê ma de lejkerîy zaf zed bîy. Ambaz Ronahî zî ma ra vatê ke, şîma şîma yew teqnayîş bidênê min. Tîya ra bişêrê. Çimkî rewşa min zatî zaf xirab a. Şîma xo bixelesnê. Ambazên ma yê bîn, rewşa înan zaf xirap nîya. Şîma tîya ra bişêrê. Ambazanî ma birîndar êy, ema, moralê înan zaf baş o. Min ambazê Ronahî ra vatê ke: "Ma hem to û hem zî ey ambazên bînan xelesnenî. Ti ma meraq mekerî." Ma ambaz Ronahî îqna kerd. Ez û 2 heb ambazê ma mendî. Ema 2 ambazê min zî birîndar êy. Ey ambazên ke ma şîrawitî, rewşa înan zaf xirabîbi û canê yînan zaf dejaynê.

Ma cayê perodayîşî ra şîy ema, ambazanê min birîndar êy û nêşkenê zaf rayîr de bişêrê. Semedê ey zî, lingê înan maseybîy. Dorverî ma de lejker zaf bîy zed. ema ma xo xelisna û ma şîy yena ko. Ma şî cayeke sakîn. Embazanê xo derman kerd. Barê ma giran o. Ma hîna erzaqê xo neda lejkeran. Ma heme xo de berd. Ma mîyanê xo de qise kerdênê. Ma vatêke qatiranê

ma zî perodayîşê de alîkarê day ma.

Çenteyê min de, paştta min deyo. Paştîya min bîbi hiç û dima ra min vatê qay hakîy şîkyayê. Ez ewnîyaya ke hakan ra tenê 2 hebîy tenê şîkyayê. Rayîrê de ambazan min ra vatê ke çenteyê xo berzi, min zî vatê ke, ez nêzeren. Dima ra ambazan min ra pers kerd. Vat ekê çenteyê to zaf giran bi to çîra çenteyê xo nêest? Min vat çenteyê min de hak estîbîy ra, min nêest. Heme ambazan pê min wîyay. Lejkeran zî yew deqîqa nevindertî teqnayîş eştênê ma. Ma zî ambazê ke birîndarîbîy giroto cayeke sexm. Rewşa ambazan hedî hedî zaf biye xirap û birîna înan gunî kerdê vînî.

Erzaqê ma nêmend bi. Tena hak bîy. Ma ey hakan dayê ambazên birîndaran. Çimkî ma heme veyşanbî. Destî kamî de çi bi se, deyênê ambazên Ronahî. Çimkî rewşa Ronahî daha zî zaf giran bi. Ema ambaz Ronahî zî vatênê ke, rewşa ey bînan, daha giran o, bidênê înan. Yanê pratîkî de, vejîyayê meydan ke, gerîla de sifteyîn ambaz û dima ra kes bixo ameynê.

- Na xeber İnternetê ra ame girotiş.

AZADIYA WELAT
Zozan Basın - Yayın Adına
İmtiyaz Sahibi
Halime PARLAK
Yazı İşleri Müdürü
Aydm ATAR
Yönetim Yeri:
Diclekent Bulvarı
Termil Apt. Kat:3 No:9
Kayapınar / DIYARBAKIR
İdare Tel: 0 (412) 251 38 88
Yayın (Wesvan)
TEL: 0 (412) 237 48 90-91
Fax: 0 (412) 237 48 89

Baskı (ÇAP):
Stenbol: Gün Matbaacılık, Reklam,
Film, Basın, Yayın,
Tan. San. Tic. Ltd. Şti.
Telsizler Mevkii Besyol Mah.
Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece / İSTANBUL
Tel: 0 (212) 580 63 81
Edene: Arslan Güneşoğlu
Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık
Yeni Doğan Mah. 2108 Sok. No:13/A
Yüreğir / ADANA
Tel: (0322) 346 03 71-72
Genel Dağıtım:
Turkuvaz Dağıtım Pazarlama

Tirkan rayna kîmyasal karna?

Dewleta Tirkîya goreya ke yeno vatiş çekê kîmyevî eşto gerilayên HPGî ser û encamî de herî tayn 10 gerilayan cuyê xo vinî kerdêy. Cenazeyê înan berdêy Meletî.

Herêma Licê, Hanî û Darehênêya Çewligî de 31 Kanûn 2012 de operasyonê hîra dayê dest pêkerdiş. Pey

operasyonî de dewa Şenlik ya Licê de Ziyareta Gird û Qijkek de, Hambaz û dewoka (mezra) Taşlık de lecên giranîy vejyay. Bi saetan perodayiş domayoy. Bi helikopteran û balafiran zî operasyon hewara dewam kerd. Goreya daneyên dewijan cesedê 2 gerilayên HPGî vînay ke bi helikopterî

berdêy. Cil û bergên ke pey înan de erdî de mendê ra boyeke zaf giran ameyo ra ihtîmala kîmyasal eştê gerilayên HPGî daha zî bi qiwet keno. Pey ra MEYA-DER eşkera kerd ke 8 cenazeyên bîn zî berdê Meletî. Bi temamî cenazeyê 10 gerilayan berdê Meletî.

Platforma Azadiya Ocalanî

Endamê Platforma Azadiya Ocalanî ya Semedê Aştî û wekîla BDPa Amedî Emîne Ayna ard ziwanke do 13 çileyî de yanê rêbendanî de Stenbolî de konferansekê navnetewî virazê.

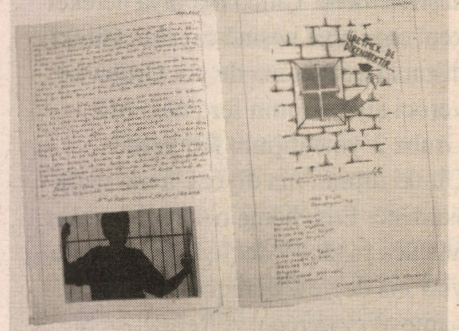
Semedê konferansî wina dewam kerd: "Xebatên konferansî himakî peynî benêy. Aramanca ma oyo ke dinyayî û Tirkîyayî de verê niqaşan abikerê. Ma dê bi bernameya 'Çira

Ocalanî ra azadî' konferansa xo biqedînê."

Hetê bînî de ard ziwan ke konferansî de liderên dinyayî ra yê ke rewşa înan ze Ocalanî yê do bêrê şirovek-erdîş û muhîmeya Ocalanî çiçi yo û ney ra pey planeke senî yeno do bêro şopnayış sero niqaşî bêrêkerdiş ke nasnameya ke îdeolojîk bidê şinasnayış ke bivejyo meydan.

Kovara zîndanî vejya

Zîdana Tekîrdagî de kovarake giroteyan amede kerd ya bi nameyê 'Umuş Eylul' vejya. Kovara ke kultur û hunerî ser ameyo vetiş bi humara xo ya newe vejya. Zîdana Tekîrdagî de girote Hasan Şahîngoz û ombazên xo kovara ke 3 mangan rayê vejenê weşinay. Nameyê kovarî 'Umuş Eylul' o. Humara 6'ın ya ke aşmên rêbendan, sibat û adarî geno xo miyan vejya. Kovarî de nuşte, helbest, çand û huner ra heta nuştayên Newrozî ser de ameyê nuştış zî tede estêy. Kesên ke wazenê biwanê şikyenê înternetî ser de 'gorulmustur.org' ra bi hawayê e-dergî biwanê.

Komîsyona Zagona Esasî do her roj xebatan bikero

Komîsyona ke serekeya ey wezîr Cemîl Çiçek kerdê ard ziwan ke biryara her roj bixebityê girotê. Hetê bînî ra BDPî zîyaret kerd. Hevserekê BDPî Selehattîn Demîrtaş ard ziwan ke, pêvînayışê bi Çiçek ra weş ravêrayo û do heta ke înan ra bêro pîya xebatên zagona esasî her roj bikerê.

Humara gurekarên TSKî

Goreya daneyên serfermandarê TSKî humara gurekarên înan yê ke heta serra 2013 wina yo. 314 komitanên hewayî, bejayî û dengizî estêy. Komitaneyên cendermeyan 33. Komitaneya ewleheya qiraxê awî 1. Bi temamî 348 general û amîral estêy. 39 hezar û 449 subay, erbaşên pîspor 46 hezar û 394, erbaş û erên ke bi peyman gure kenêy 207 hezar hebîy êy. Gurekarên pîspor 208 hezar û 401 êy. Memûrên sivil û karkerîy 52 hezar û 260 kesêy êy. Bi temamîya lejker û memûr sivil 723

hezar û 741 gurekar estêy.

Tirkîya her roj hintayê merdîman weyekeno û pereyê şaran dano xopawitişî. Ema nêvano ke Tirkîyayî de zaf kesîy veşan û teyaşan mendê. Ma politîka ey warî de zî geş û weş bikerê şar wa aramey miyan de bicuyo!

Tabî kî hesabê her lejkerê ciwan ke, kar û barê ey ra visnenê û koyan ser de beleheq û sebep danê geyrayiş zî esto. Yanê kamcin kiştî ra bêro ewnîyayış TSK zirar dano ekonomî, çand û znb. çiyên şaran.

150 mîtrokoşeyî de debara xo, xoser keno

Qeza Mêrdînî Dêrikî de welatijê bi nameyê M. Can Temel bi derfetên xo karê xo viraşt. Bodrima xo ya ke tînc nêvînenno de kufkarikan virazeno û debara xo keno. No semedê heme kesên ke bodrima înan esto numûneyeke o.

Temel ano ziwan ke eger derfetên bi dê ey, do herêmi de citkarey biresno asta herî berz. Temel 150 mîtrokoşeyî ra serreke de 10 ton kufkarin geno û bi derfetên xo qezayan û şaristanan de rotişê ey zî keno. Temel dewa Susik de 4 serro ke ney karî keno. Zaf rayan sere dayo Mudireteya Citkareya Şaristanî alikareya teknik û madî waştbo zî alikarey nêdayê û bi derfetên xo payan ser de vindeno û rewşa ey weş o.

Weşanxaneya Kurdistan kîtaba xo ya sifteyin vet

Weşanxaneya Kurdistan bi kîtaba ke dewletî semedê xebatên asimilasyona kurdan kerdêy, bi belgeyan arê dayo, dest bi weşana kîtaba xo ya sifteyine kerd. Kitabî nuştux Çeto Ozel amede kerd. Politîkayên asimilasyonî yên ke despêka komarî İsmet İnönü ra heta ewro peynîya

cigeyraşan raporên ke asimilasyonî ser vînyo arê kerd. Kîtab weşanxaneya Kurdistanî ya ke warê ey Mehdî Tanrikulu yo ra vejya.

Kurdîy sînoran nê yewitey û alîkarî wazenê

Kurdîstana Rojawan û kurdên perçeyên bînan ra vengêdayeno ke wa birêz Barzanî berên bezîrganey abikero ke birayên kurd yê rojawan de debera xo bikerê û yewiteya xo konfederalîzma demokratîk ronê...

NAVENDA XEBERAN - AMED

Şerê ke Sûriye de dewam keno her ke şino kurdan zî perîşan keno. Şarê kurd hetê ra dijî çeteyên ke Tirkîyaya serî ra kunê Serêkanîyî de şer kenê. Hetê ra zî semedê ke debera şarê kurd bîyarê ca têkoşînên gird danê.

Hîva Sor a Kurdîstanî, sazî û dezgeyên kurdan û tebera zî tayn bo alîkarî reseno kurdên rojawan ema qîm nêkeno. Kurdîstana Başûr zî ney rojan de têla bi telîyan rêsaye ont sînorê rojawanî ema kurdîy heme wazenê ke sînoran

wedarê bezîrganey serbest bikerê.

Kurdan mîyan de sînor eyb o

Şarê kurd xo mîyan de dema ke niqaşan kenê anê ziwan: "Senî beno ke kurd kurdî veyşan veradano û sînoran onceno! No dewreke hinîyo ke hewcedarey bi kurdeke berasten ra zî esto. Ema Kurdîstana Başûr eyb keno ke sînorê rojawan de telan felan onceno. Lazimo ke rayîrbereya başûr sînoran wedaro û şarê kurd veyşaney ra xelas bikero."

Hetê bîni ra kurdên Kurdîstan Rojawanî her roj protestoyan kenê û heyetan şirawenê başûr. Birêz Barzanî semedê ke tel onceno eşkera nêkeno.

Ema şar ano ziwan ke semed çî faktorên sîyasî benê wa bibêy lazimo ke Barzanî pay bido heme çîyan û

milê şarê xo tepêšo.

Çar perçeyan de protestoy estêy

Her çar perçeyên Kurdîstanî û Ewropa de semedê ke Barzanî berê bezîrganeya sînorî abikero protesto kenê û anê ziwan ke her se beno wa bibo lazimo ke kurdên rojawan nêmrê û debara xo bikerê û vanê: "Roj roja yewiteya kurdan o. Ney ra pey kes nêşkeno kurdan jûbînan ra bikero dijmin. Heq û şar qezenç keno. Lazimo ke Barzanî beran abikero." Qîrayîşê şaran bi ney rengî yo.

Konfederalîzmî de sînor çîno

Goreya şer tû mercên konfederalîzma ke kurdîy wazenê na gam bi ca bikerê sînor, ne dewletan mîyan de nezî şaran mîyan de gere çînêbê. Çimkî semedê ke sînorîy amey rona-yîş ra zaf kurd û netewên bînan qir-

kerdîy û lecên zaf giran virazyay.

Kurdan no halî weş famkerdo û wazenê konfederalîzma demokratîk ronê ke kurdîy û netewên bînan heme bîratey û azadî mîyan de bicuyê.

Komîteya Berz a kurdan veng da

Komîteya Berz ya Kurdan semedê alîkareya kurdên rojawanî bêrokerdiş veng dahe kurdên ke dinyayî ser de cuyenê destê xo bidê destê înan û wina ard ziwan û veng da: "Şarê kurd û şarên netewên bînan ke ameyê kurdan mîyan û aramey wazenê ewro têkoşîneke bêhempa danê. Dijî çeteyan û muhalîfên bînan lec kenê. Ewro werd, derman, cil û berg, betanî û zembîy lazimey heme lazim êy. Nêy semedan ra ma veng danê heme kurdan ke wa alîkareya birayên xo bikerê."

Dema sîyaset xetimyeno nijadperestey dest pêkeno

Sîyaseta tirkan verîrayo ke eynî tas û eynî hemam o. Ney semedî ra zî şarên tirk hertim veşyan û perîşan êy û bermenê. Çimkî dijî sîyaseta gunîmijan şarê tirk mûsayê ke bêveng bîmanê. No hal zî rewşa Tirkîyayî roj bi roj keno tenganey mîyan.

Çend roj verî serekwezîrê Tirkîya Tayîp Erdogan daxûyaneya xo de semedên ke rayên xo yê ke tayn bîyê berz bîkero ra vat: "Wa kur-

dîy cayên xo yê tirkan mîyan de biteriknê û şêrê." Ney ra pey êrişên ke dijî kurdan nijadperestan pêk ardî zaf bîy. Karabuk, tikey zanîngêhên Tirkîya û tewr tewr qeza û şarîstanên Tirkîya de nijadperestan êrişê

kurdan kerd, mal û milêkê înan talan kerd, cayên karên înan veşnay û xirabe kerdîy. Kurdîy zî semedê ke xo bipawê kombîyayîşan viraştîy û bi hawayê komî keyan de xo pawenê.

Nêy qewimiyayîşan ra dim yê ke zîrar vî-nayê kurdîy eme polêsen

AKPî zî pey daxûyaneya Erdoganî, êrişkarên nijadperestan nê kurdên bê gune girotîy binçiman û hetê êrişkaran ca girotîy û zaf cayande zî êrişan temaşe kerdîy.

Erdogan bêçare mendo!

Cayê ke sîyaset xetimyayo de Erdoganî zî politîka dewletî ya bi des serran keno dewre û şarê tirk û kurd vera jûbînan dano ke, tikey bo zî xeniyyayîşê xo derg keno. No politîka gemarine verî ra esto û hewna zî domnenê û maya qirkerdişan o. Her verîniya qirkerdişê kurdan de êrişên nijadperestey esto. No gam zî Erdogan beno ke pirovayên qirkerdişên newe bikero!

Nêwazenê kurdîy biwanê

Zanîngêhên tirkan de tirkîy nêwazenê kurdîy biwanê. Ney semedî ra zî êrişên keyên wendoxên kurdan zî kerdîy. Tikey wendoxîy birîndar bîy. Hima hima hemeyê zanîngêhan de semedê êrişê wendoxên kurd kenê ra protestoyî estêy û hewna zî dewam kenê. Anê ziwan kî no tirkan ra nijadperestîy nêwazenê ke kurdîy zanîngêh biwanê: "Her dema azmûnan de nijadperestîy û rayîrberey bi zaneyey netewperesteya xo anê ziwan û wazenê ke wendoxên kurdîy desan de bîmanê ke fek zanîngêhî ra veradê û bîremê. Ema ma nêremenê û heta ke ma ra bêro ma do biwanê." AMED

Karayilan veng da ke hetkareya îmezayan bikerê

Kampanya îmezayan ya ke semedê Serekê PKKî Abdullah Ocalan azad bibo Ewropa de bi her hawayî domyeno.

Rayberê PKKî ra Murat Karayilanî ard ziwan û veng da ke wa şarê Ewropayî daha zêd hetkareya Kampanya Azadîya Ocalanî bikerê.

Kampanya Azadîya Ocalanî bi mengano ke domyeno û armanc 5 mîlyon îmze arêbikerê bieşrawê meclîsên Ewropayî, dadgehên bez yê mafên merdiman û cayên tewr bi tewr ke Serekê PKKî Abdullah Ocalanî azad bikerê.

Kampanay bi mîyangineya wendoxan, sazî û dezgeyên sîvîl yê kurd û kesên demokratîk domyeno.

Semedê ke kampanay armanca xo ravêro û 5 mîlyon îmezayan ra vêşêrî bêrê arêkerdiş û qada navnetewî de kurdîy daha zêd mafdar bibêy ra, rayîrbereya PKKî ra Murat Karayilan veng da hemeyê kurdan û bi teybet zî yê Ewropayî de cuyenê ra wina ard ziwan û qiseyên xokerd: "Lazimo ke her neferê kurd ke dilê ey de yewitey esto, semedê Kampanya Azadîya Ocalanî ya îmezayan ra hetkarey bikerê îmezayan arêdê û şaran ra her cayî de rewşî bivajê ke şarîy bizanê ke senîn.o" AMED

'Ziwan Kurdistanî virazeno'

Her kurd ze Bedirxan Begî nasîhat bidanay gedeyên xo û gedeyê înan şopa bapîrên xo de bişîyay rewna problema kurdan hal bibi. Ey semedî ra lazimo ke her kurd gedeyên xo teme bikero ke ziwan û kurdewar bo

Arêkerdax: Mamoste Silêman

Bedirxan Beg, 1803 de Cizîre de ameyo dinya. Bedirxan Beg, hima 18 serreya xo de, beno Emirê Botanî. Silsilaya (famîlyaya) ey, hetan Xanê Bidlîse û nuştox namdar Şerefnameyê Şeref Xanî şona. Hukumdarey, pîyê ey (jey) ra Bedirxan Begî rê menda.

Bedirhan Beg, hima ciwan bi, iqtîdarê xo; dabî beganê kurdanê der û dorî qebulkerdiş. Bedirxan Beg, merkezê Cizira Botanî de, beganê Botanî ra bego peynî yo. Hakimîyetê Bedirxan Begî tena sîndorê Botanê de nêmend, hera (hîra) bi.

Wanî ser de keştî viraştîy

Bedirxan Begî, kam dewîjo ke ameyo welatê ey, ard daynî ey û mehsûlê nê ardî ra hîrê ra yew girewtnî. Semedo ke baco (vergîyo) ke girewtnî, bacê Osmanîyan ra tayn bi, şarê der û dorê ey ra hes kerdnî. Semedo ke bazirganey aver şîro, gemîy viraştî, gola Wanî ser o, bi nê gemîyan bazirganey kerdnî. Semedo ke bazirganeya behran aver şêro û sebo viraştîşê gemîyanê modernan û bonderbîyayîşê teknîkê nê gemîyan, wendekarî raykerdnî Ewropa. Peynî de 1842 de xoserî ilan kerd. Cizîre paytext bîy. Bêyraqa xo ante dîrekan ser. Semedo destek (peştî) bidî û hikûmatê Bedirxanî bipawî lîderanê kurdan sond werd.

Osmanî tenganey de bîy

Zabîte (sûbayê) Almanê Helmut von Moltkeyê, kitabe xo de Qelaya Evrexê (Graf von Moltke, Ausgewählte Werke, Berlin 1925) de vano ke; No dem de Corafyaya kurdan, Împaratorîya Osmanîyan ra ver bi çîyabîyîşê meyl nawnena. Na rewşe, Împaratorîya Osmanîyan û dewletê Ewropa tersnaynî.

Mîsyoneranê ewropayîjan bi têkilîyanê dostey, beyntarê bedirxanîyan û asûrîyan de çelişkîy îcad kerdnî û no xusûs de propaganda kerdnî û dewletanê Ewropa, vera (qarşîyê) Bedirxan Begî, zor daynî sûltanê Osmanîyan û teşwîqê cengê kerdnî. Semedo ke, Bedirxan Beg, hakimîye-

Bi şerta estor û sîlehî verdayê

Bedirhan Beg, ver ra şî, serkewtîş û tesîrê vilabîyayîşê ey, hesabî Osmanîyan nêameynî.

Bedirxan Begî; bac (vergî) û leşker, nêdaynî Osmanîyan. Ordûyê ey xoser bi. Bedirxan Begî, demo kilm de, tifaqa beganê Bidlîs, Colemerg (Hakarî), Mûş, Wan û Qersê viraşte û mîyanê xo de vera Dewleta Osmanîyan "Peymana Bimbareke" îmze kerde.

Na yewîyey de, kurdanê İran ra Begê Erdalan zî ca girewtbi. Heme qeleyî (kelî) çiman ra ameyî vernayîş. Qûleyê neweyî virazîyayî. Heme sîlehî kontrol bîyî, hêzê yê leşkerî teqwiye kerdî. Bedirxan Beg, merdimê ûstay û pisporî ardî Cizîre, bi

ardimeya înan, yew atolyeya barûtî û yew zî yê sîlehe sazkerdî. Semedê perwerdeyîya leşkerî, ciwanê kurdan raykerdî Ewropa. Armenîyan û asûrîyan reyde dostey kerdnî, armenîyan reyde zewajê kurdan serbest kerdbi. Semedo ke ordûyê ey bi hêz bo heme rayîrê ceribhay. Cayo ke hakimîyetê ey de bi, edaletê reyde hereket kerdnî. No edaletê ey, şarê mîyan de veng dabi. No sebeb ra her çar hetê welatî ra kurdan koçê Botanê kerdnî. Bedirxan Begî, nê koçîy, tek yew şertî reyde qebul kerdnî. No şert zî "wayîrbîyayîşê estore, tîfingî kalme û debançeyî bi. No semed ra ordûyê ey, leze bi hêz bîynî.

tê Osmanîyan qebul biko, seba muzakereyan, Mereşal Hafîz Paşa, wezfedar kerd. Paşayê Osmanîyan, seba ke hakimîyetê Osmanîyan qebul bikî, beganê kurdan rê hedîyey raykerdnî, zîyaretê organize kerdnî. Labelê nê heme ziyaret û dîyalogê bê fayde û bê netîce mendnî. Yewineyê (bîrlîk) Osmanîyan, Hazîrana 1841 de, hîrê pol (het) ra gala Bedirxan Begî kerd.

Ceng kezenç kerd ema...

Leşkerî ke mintiqayanê Harpût, Riha, Amed, Erzirom, Bexdad û Mûsûlî de bi zî beştarê nê taarûzê bîy. Gala (êrişê) yewinî de, hûmara leşkeranê Osmanîyan vêşî bî, la rayna zî mûqabilê nê hêzî de, hêzê

Bedirxan Begî no ceng qezenc kerd. Na demî de qomûtanê ey yo muhîm û birazey ey Yezda Şêrî, îxanetê ey kerd. No îxanetê dima Bedirxan Beg, mecbûr mend, bi yew hêzo tayn (wirdêk) ageyro Qeleya (kela) Evraxî. Ancax çar rojî Qeleya Evraxî de maneno. Semedo ke eşîrê bînî, nêameyî ardimê ey û hûmara leşkeranê Osmanîyana vêşî bi, Bedirxan Beg, mecbur mend ke, Osmanîyan reyde pêbîro.

Teslîmê bi

Yewna het ra bi qeleta Buyuk Reşît Paşayî, Bedirxan Begî rê yew name raybeno. No name de yeno nuştuş ke, eke teslîm bibo û bêro Îstanbul, yewer qarîşê ey, mal û milk û

keyeyê ey nêbeno. Na ser o, Bedirxan Beg, 27ê Temmuza 1847î de teslîmê Împaratorîya Osmanîyan bi. Bedirxan Beg û keyeyê ey, verî surgunê Stenbolî, dima zî surgunê Girawa Gîrîtî bîy. Bedirxan Begî, serrî yê emrê xo yo peyenî, Şam de vîyarna.

Wasîyeta ey ziwan bi

Bedirxan Beg, wefatê xo ra ver, veynda heme gedanê xo dano û înan rê no wasîyetê (wasîtî) keno: "Şîma heme keyanê xo de, gedanê xo reyde kurdkî qalî (qisey) bikî (bikerî), eke şîma gedanê xo reyde kurdkî qalî nêkî, şîma kurdkî xo vêrî kenî. Eke şîma kurdkî xo vêrî bikî, şîma Kurdistanî zî xo vêrî kenî. Kam ke Kurdistanî xo vêrî biko (bikero) lajê mi nîyo." Bedirxan begî, serra 1868î de Şam de wefat kerd.

Qirnê ey gureyê xo ard ca

Wefatê Bedirxan Begî dima, laj û keyneyê ey veng nêvindertî. Seke aseno tomanê ey ra qûşaxa yewine wasîyetê ey ardo ca. Mesela 1898' de Qahîre de, rojnameyo kurdkîyo ke tewr verî vejîyawo û nameyê ey "Kurdîstan" o, lajê Bedirxan Begî Abdurrahmanî veto. Tormanê Bedirxan Begî ra Celadet Alî Bedirxanî (Lajê Emîn Alî Begî) raya yewine alfabe ya latînkî veta. Keyê Bedirxanîyan, tarîxê kurdan de, yew demo derg û dila û cayo muhîm gêno. Kurdî, no xizmetê Bedirxan Begî û keyê Bedirxanîyan xo vêrî nêkenî.

Ez ey şinasnena

Wexta ke, o herînda ziwanê xo şîrîne de ziwano bîyanî qise keno, qase barxaneyê bazirganî Rahwa, bare weradayo, zaf teng de yo. O binî ne barî de, bîyo sûr û çir. Boya areqî resenê koye Xelat û Subhan

MISTEFA ŞAHÎN

Wexta ke, o herînda ziwanê dayike xo şîrîne de ziwano bîyanî qise keno, xo û ziwanê xo rê zaf şermîyeno. Lewî ey bêawe ra beno herdo çikeleyîn.

Cûmleyê qisan fekî de bêmana gewizyênê. Ziwanê ey ra fam nêbeno. Çekûyê bîyê dirbetinî feke vergî. O, vatenê çekûyan zî tîmîyanê keno. Her rista ey rê yew terciman lazimo. O benate qisanî talanê de sey ke vînî bîyo, çekûyê qisan fekî ey de giredîyênê. Û o coka niqeno.

Ziwanê ey estbîyayîşî ey bi. La nika o bê ziwanê dayike, zit-bilit mendo. Didanê mircan sey qicanê kay heskerdan remenê xorînîya zone de sey argoşîy ke tazî diyî otewr herd ro ser o de sey înan pelîşîyayo. Çekûyê fekî ey otewr xo niminenê. Sitûne asmin, ronîştî pîrnîkî ey ser o, pîrnîke ey zerîyena, şerm keno xora, o cîyade nîmîtekî xo keneno. Çimkî o ziwanê xora remeno. Hemê rengê xweza vate ey de, xo vînî kerdê. O zaf bê ziwanê dayik mendo, ziwanê ey kewto qirika qic, xo xeniqneno. O ziwanê xo rê, zere xo de hûrdî-hûrdî bermeno! Û o coka niqeno.

Ez ey şinasnena

Wexta ke, o herînda ziwanê xo şîrîne de ziwano bîyanî qise keno, hersî ey ra qêlbî ey sey ding piro dano. Sare ey dejenno. Doxê ey şîna. A hele çar hete ra minciqiyeno. Tena "ya medet bira!" vano. Pîrodîyene çekûyên Tirk, Ereb û Eceman, xo ra tîretineno. O coka niqeno.

O ziwani bîyanîyan xo vile ser o de sey kalmeyê vînenno. Ney, vîr û vîra kurd birnenê. Ey adîrî sarîştîşî ziwanê kurdan wekerdê. Verê kaykenê. Dinga- dinga kaye înanî ya. Û taye kesê bîn zî destêk danê. No hengame de çekûye daye ey vîra şîyî. Nêşikeno ristan virazo. Kurdiya bimbarekinî heriminayê vînenno û pê dejenno. Çekûyê ey rê bîyî

nêweşîya xulxutike. Qirikedaya ey de bîyê kixtike kul, xirî kenî. Xo sûcbar keno. O ecdadî xora şermîyeno. O şermîyeno qise biko. Û o coka niqeno.

Ez ey şinasnena

Wexta ke, o herînda ziwanê xo şîrîne de ziwano bîyanî qise keno, qase barxaneyê bazirganî Rahwa, bare weradayo, zaf teng de yo. O binî ne barî de, bîyo sûr û çir. Boya areqî ey resenê koye Xelat û Subhan. A hele de helme ey de vengeko tîz û tûj kuno benate hewr belekanê Gola Wane ser o pêrunî de rafiyo. Pê ziwanê bîyanîyan ganî ey otewr bêzarîyo, her yew wesla ey hetêk ra remeya. Ayera, mecbûrîyê nêtede, o temenê xo de, to wext nêwaşte verê cematê de qisey biko. Ayera o qisekerdîni ra êdedî nêbîyo. Û o coka niqeno.

Ez ey şinasnena

Çihêf ke ey pê ziwanê xo şîrîn nêwend. Ey pê ziwanê xo perwerde

bidîyênê û bidenê bila lome vengî ey wiçax bîyênê, sey venge dengbejanê deşta Mûşî. O wext qulingan werekna xo pê ardenê. Ey o wext, pê venge xo yo esl, xorînîya zere û xeyale mezge o, her sewtî ey, her çekûyê ey, bibê qase asmino kewe, bibe qase asminî heskerdîşî welat. Wiçax şîma bidîyênê. Xuşîya varan û xişîya pele daran senî yew deyirî bibî.

Ey tim waştênê pê no ziwano nermêk û melodîkî, cumleyê helbestî Baba Tahîrî Uryan ra nat hetanê Cîgerxwîn, pêrunîni sey bilbilo maşuq pê biresno gule. Wiçax şîma bidîyênê, çekûyê asminî fekî ey de senî bibî yew gulîstano rengîn. Û wiçax şîma bidîyênê, o senîni yew şalûr û bilbil bibîyay.

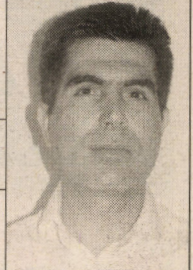
Wendoxên heja... Ez ey şinasnena. O inke hano ziwano xo mûseno. Û zaf zaf kefwêş bîyo. Vano gera ez her roj binûsî. Û gera her çekûyê min uzre min bê.

Niqayîşî ey ayera bi... Û o êdî nêniqeno...

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnaw@gmail.com

Paradîgma

Ez wazena paradîgmayê Komara Tirkîyaye ser ro bivindera. Komara Tirkîya wexto ke awan bî, di himî ser ro giranî û muhîmîya xo da. Mislimanîya sunnîye û nasnameyo etniko tirkî. Vatîni; "Eke şîma no welatî de wazenî keyfweşî reyde biciwîyî, o wext şîma ganî tirk bî û xo tirk bivînî, tirkî vajor bikerî û nasnameyo tirkî ra zî iftîhar bikerî.

Eke ney, ma înan nêwazenî, ma wazenî kultur û ziwanê xo reyde biciwîyî, ma tirk nê sewbîna şar î, şîma no hawa vaji, o wext çayê şîma ewta nîyo, yewna ca yo û kam sey ma nêkero wa no welat terk bikero, ya heskeno yan zî terk keno. Şîma no welatî de kole benî, xizmetkar benî, solanê ma yê lêmanan pank kenî."

Cêk komara Tirkîyaye awan bîya tehamulî cîyayîyan nêkerdo, tim waştî ke hemwelatê aye yewpare bibo. Mabênê aye de cîyayî nêbo, hemfîkr, hemzî, hemwaştîş, qala kîrr waştîni heme çiyî de homojenî bibo. Hele kurdan ra ewnîyayîni; "Şîma no memleketî de heme çiy benî, şîma doktor benî, mamoste, esnaf, bezirgan, endezyar, pawitox, hetta şîma serekwezîr û serekkomar zî benî, şîma hinî ma ra çî wazenî, şîma yew loqme nan wenî, no zî heram mekerî." Nê vajorweşan/retorîk reyde şarê ma xapînayîni. No memleket heme hetî ra zaf cîyayî û rengdar o. Kê nasnameyo etnikî ra biewnî zaf nasnameyê etnikî est î û zafênî zî tersan ver nêewtanî kulturê xo biyerî ca. No edalet o, hende înanî mafê xo yê mêrdimeyî nêşkenî biyerî ca. Wexto ke waştî zî zîlm û zordarî diyî.

Dewleta Tirkîya gelekî mîletî teber ra ardî welatê xo de ca dayî û înan ra zî tayê çiyî waştî: "Şîma xo tirk û misliman vînenî. Şîma kulturê xo ca veradenî, kulturê şîma inka ra pey kulturê Tirkîya yo." Ê zî semedo ke koçer bî waştîşê înan qebûl kerdî û kê inka Tirkîyaye ra ewnîyênî tewr nijadperestî nê koçer î. Înan rê, kulturê înan ê verên muhîm nîyo. Tirkperestî ser ro rant zeynenî. La kurdî, rûmetê xo ser ro pêrodayîş kenî. Înan rê heme çiyî ra verê kulturê xo pawitîş muhîm o û zanî ke şar encax hetê ziwano kulturî ra est o. Nê çinî bî şar zî nemaneno, nasname zî nemaneno.

Ci ra Mizgefta Kasim Paşayî zî vanê. Serreyê Çarşiyaşewitî (Balıkcıyan) û ser rayirê Kiliseya newa de ya. Camî yew qûbeyî ya. Di serra 1500î de hetê Hesên Xanê Akqoyunî ra hameya viraştîş. Bi kerranê qer û sipîyan ê bîmayan hameya viraştîş. Minara çar stûnan ser o hameya viraştîş. Di bin

de qalası estê. Qelasî biney rizyayî beno ke minara bikewo. Şarî de baweriyêk wina esta ke merdim hewt rayan di mîyanê lînganê aye de vêro, waştîşê merdimî yenê ca. Xiristîyanî îdîa kenê ke verê aye qûleya zengilî bîya, misilmanan badê serreyê aye xerepnaya û kerda minara.

Amed zaf kan o. Her ke ameyo talankerdiş û xirabekerdiş bonîy pêsero virazyay. Goreya vatişan 3 rayan tam xirabe kerdê û rayna viraştê. Zaf şaristanî binî de mendê. Yê ke na gam eysenê zî estê

Çimeyê şaristanan-II Amed o

AVER PAYİZ

Goreya cigeyrox û arkeologan Ewropayî û zaf cayên bînan şaristaneya xo Mezopotamya ra û bi teybet zî Amedî ra giroto. No semedî ra tarîxzanîy kitabên xo de tim anê ziwan ke tarîx Mezopotamyayî ra dest pê kerdo.

Tarîxî mîyan de mîyanê sûrê Amedî de zaf şaristanîy amey avan-kerdiş. Talankerdişan de zafêrî amey xirabekerdiş. Goreya ke vajîyeno amed hîrê rayan xirabe û talanên gir-dan ra ravêrayo û rayna zî ameyo viraştîş. Berhemên nêmerd ke talan-yan ra xelisyayê an zî pey ra ameyê viraştîş bi kilmey wina yê.

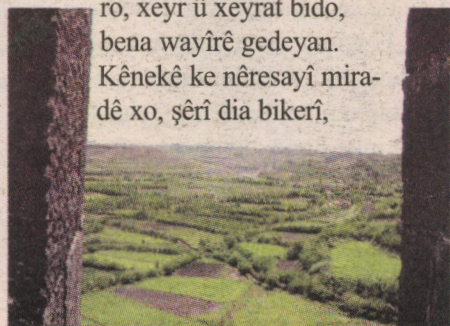
Camîya Pîle binê axî de ya

Camîya pîle ke erebî Camî Kebîr û bi tirkî zî Ûlû Camî vanê, bi kemanîye qasê awankerdişê şaristan û bedenî wayîrê tarîxêko dîr û dergî ya. Di heme deman de şaheserêka pîl û bêmerg a. Merdim eşkeno bivaco semedê tarîxê teolojîye eserêka girîng a. Raya sifte hetê Hûrîyan ra hameya awankerdiş. Nameyê aye Pîrozgeha Bakîreyan a pîle bîya. Pîrozgeha Bakîreyan nika di binê erdî de ya. Berê camîya ewroyîne yê rojawanî ke ci ra vanê Berê Zîncîrîye, merdim ûca ro eşkeno bişêro tebeqeya binê erdî. Ûca ro rayîrêko mîyanîkî

viraştêyo. Binê hewşo pîl de stûnê mermerinî yê pîl û dergî estê. Bodrim de awe gol bîya. Ûca de awanêko orjî-nal esto. Şaristaneya ke cira vanê Camîya Pîle verê dêr bi kerdê camî.

Camîya Hz. Silêmanî

Camî di mîyanê seraye de ya. Camîya Hezretî Silêmanî di mabîne seranê 1155-1169an de hetê Ebul Qasimê Nîsanî ra hameya viraştîş. Hz. Silêman lacê Halîd Bîn Welîdî yo. Di wextê destkewtişê Amedî de, o û embzê xo Berê Fetihî ra kewenê şaristanî mîyan û yenê kiştîş. Ey û 27 embazanê ey ûca de defin kenê. Gorê înan hewşê camî de hetê başûrî de yo. Di demê Osmanîyan de turbeyê înan yewna ray hameyê viraştîş. Dêsê teberê camîye di ca ra sûr î. Vanê na gûnî ya eshabeyan a. Roja pancşeme şande cinîyî şîne ziyarete ser. Dia kenê. Vanê ke cinîya ke gedeyê aye nêbenê pancşemeyan pê dima şêro ziyarete û dia bike-ro, xeyr û xeyrat bido, bena wayîrê gedeyan. Kênekê ke nêresayî miradê xo, şêrî dia bikerî,

diayê înan qebûl benê û resenê miradê xo. Nê serranê peyênan de wendekarî semedê qezenckerdişê îmtîhanan ûca de dia kenê û sedeqe danê.

Êreyê pancşeme û êneyan dorûver beno sey mehşerî. Parsekî zî semedê parseyî dorûverê camî de yê. Şaro bîn zî masayan roneno û kel-mel roşeno.

Dêra Meryema

Rojawanê şaristanî ra kehenêr a. Di mabîne camîya Lalebeg û Bazarê Şeytanî de ya. Dêra Suryanîyan a qedîm a. Di Serra 1700an de raya peyen tamîrêko pîl dîya û heta ewro hameya.

Dêra Mar Petyum

Dêra Mar Petyum dêra Keldanîyan a. Dêreka şenik a. Ci ra Dêra Nastûrî zî vanê. Kuçeyê Bero Newî de ya. Tarîxê viraştîşê na dêre zelal nîyo. Nika hetê Keldanîyê Katolîkan ra yena şixulnayîş.

Na dêre zî sey awanîyê zafan ê Amedî bi kerrayanê siya û spiyan hameya viraştîş. Bi kerreyanê spi kemer sey şiklê beqlawaye çar beşan ser hameya ca dayîş.

Dêra Surp Gîagos

Kiliseya Surp Gîragos, kiliseya armenîyanê katolîkan a. Nizdîyê Minarayê Çarlinge mîyanê taxe de ya. Tarîxê Aye dîyar nîyo. Bi goreyê çimeyanê zafan heta serranê 1515-

1516an taxe de Dêra Surp Teotoras estbîya na Dêr Camîya Fatîh Paşayî het bîya. Di mabîne serranê 1515-1516an de wexto ke Amed kewto destê Osmanîyan, Paşayê osmanîyan dêre açarneno keno camî. La nîzdê nê seran de goristanê Dêra Surp Teotorasî de Dêra Surp Gîragos hameya viraştîş. Sifte gêrokê Polonî Sîmeon di 1610-1615an de behsê Dêra Gîragosî kerdo. Di ray vêşaya.

Henîya Erbedaşî

Demo ke merdim Berê Seraye ra keweno teber û ser destê çepî agêreno binê dêsê bedenê zereyî, hetê teberî ra henîyêk esto.

Nameyê ney henîyî Erbedaş o. Awa ey mîyanê bedenê zereyî ra yena. Wextê verî de Henîyêko namdar bîyo. Awa ey zaf weş û tenik bîya. Şarê taxe bi elban awe berdêne keyeyanê xo. Ê ke herê xo estbî bi tenekeyan awe berdêne çayxane û meqamên resmî vila kerdêne. Ê kesan ra saka vatêne.

Awa ke zêdî bî û çalan de pêser bîyêne cinîyan tede peşmî şitêne, kel-paçe, vêre şitêne û pewtêne.

Nika Hênî ziwa bîyo. Cayê çiranê awe hema zî hîyo û dalpey keno. Tena lewhaya ke nameyê henîyî nûseno dêsî ser o mendo.

ÇIME: Amed Erdnîgarî Dîrok Çand Amed Tigrîs û Yildîz Çakar